

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
pirha.fi

Vastaus valtuustoaloitteeseen
31.8.2026

Vastaus valtuustoaloitteeseen ennaltaehkäisevien toimien ja tiedottamisen kehittäminen maahanmuuttajanaisten ja lasten suojelemiseksi väkivallan eri muodoilta

Aluevaltuutettu Riitta Kuismanen ja 15 muuta allekirjoittajaa ovat jättäneet aluehallituksessa 27.4.2026 (§ 54/2026) aluevaltuustoaloitteen, jossa esitetään, että maahanmuuttajataustaisten naisten ja lasten suojelemiseksi parannetaan tiedotusta suomalaisesta lainsäädännöstä ja palvelujärjestelmästä sekä kehitetään ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, jotta turvallisuus ja oikeudet eivät vaarannu maahanmuuttajien parissa.

Valtuustoaloitteessa kiinnitetään huomiota erityisesti maahanmuuttajanaisiin kohdistuviin väkivallan muotoihin. Naisten todetaan olevan haavoittuvassa asemassa, koska heidän kielitaitonsa ja lainsäädännön tuntemuksensa ovat puutteellisia. Aloitteen tekijät toivovat hyvinvointialueelta varhaista puuttumista, ennaltaehkäisevää ja turvallisuutta tukevaa työtä sekä naisille kohdennettua viestintää erityisesti lainsäädännöstä ja palvelujärjestelmästä.

Suomeen muutetaan monista eri syistä ja kulttuureista. Suomalaisen yhteiskunnan lainsäädäntöä ja kulttuuria käsitellään maahanmuuttajien kotoutumista edistävän toiminnan yhteydessä. Kotoutuminen on jakautunut eri viranomaisten vastuulle. Hyvinvointialue tarjoaa maahanmuuttajille esimerkiksi kotoutumista edistävää sosiaalityötä ja ohjausta.

Väkivaltaa ehkäisevässä työssä on tärkeää vahvistaa luottamusta ja yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen, uskonnollisten yhteisöjen ja muiden yhteisötoimijoiden kanssa. Hyvinvointialueen yhteistyötä kehitetään osana laajempaa palveluiden saavutettavuuden ja kohdennetun viestinnän kehittämistä. Luottamusta voidaan vahvistaa myös hyödyntämällä omakielistä neuvontaa ja henkilöstön monikielistä osaamista siellä, missä se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

Väkivallan ehkäisy sote-palveluissa

Väkivallan ehkäisy, väkivallan eri muotojen tunnistaminen sekä niihin puuttuminen ovat osa ammattilaisten perustyötä sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa. Maahan muuttaneiden asiakkaiden kohdalla työssä korostuvat lisäksi palveluiden saavutettavuus, riittävä tiedonsaanti suomalaisesta lainsäädännöstä ja palvelujärjestelmästä sekä kulttuurisesti sensitiivinen kohtaaminen. Väkivallan ehkäisyssä keskeistä on, että apua on saatavilla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja asiakkaiden tietoisuutta omista oikeuksistaan ja tarjolla olevasta tuesta vahvistetaan.

Henkilöstön osaamisen vahvistaminen

[Pirkanmaan hyvinvointialueen väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma](#) ohjaa väkivaltaa ehkäisevää työtä ja nostaa keskeiset velvoitteet myös erityisen haavoittuvassa asemassa olevien asukkaiden osalta keskiöön. Pirkanmaan hyvinvointialueella koulutetaan henkilöstöä myös erityisessä riskissä väkivallan kokemiselle olevien asukkaiden kohtaamiseen ja väkivallan riskinarviointiin. Hyvinvointialueen henkilöstölle järjestetään muun muassa MARAK-koulutus kahdesti vuodessa. MARAK-koulutuksessa henkilöstön osaamista lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomakkeen käytössä sekä MARAK-toimintamallin käytössä tuetaan. Lisäksi eri palvelulinjojen henkilöstöä on koulutettu väkivallan riskin tunnistamiseen ja puuttumiseen erilaiset toimintaympäristöt huomioivasti. Tästä esimerkkinä taloudellisen väkivallan ilmiötä käsittelevät koulutuskokonaisuudet ja naistentautien yksiköihin räätälöidyt koulutukset. Pirkanmaan hyvinvointialueen henkilöstöä ohjataan suorittamaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen väkivaltateemaisia verkkokoulutuskokonaisuuksia, jotka vahvistavat henkilöstön osaamista myös erityisen haavoittuvien henkilöiden väkivaltariskin tunnistamisessa.

Palveluissamme on käytössä toimintamalleja ja ohjeistuksia, jotka tukevat väkivallan tunnistamista, puheeksi ottamista ja siihen puuttumista. Ammattilaisten tehtävänä on antaa tietoa Suomen lainsäädännöstä, lapsen oikeuksista sekä perheille ja yksilöille tarjolla olevista palveluista silloin, kun siihen on asiakkaan tilanteen perusteella tarvetta. Tietoa annetaan osana normaalia asiakastyötä ja tarvittaessa hyödynnetään moniammatillista yhteistyötä ja erityisasiantuntemusta. Nämä on nostettu erityisesti esille muun muassa uudessa LANUPE2035-ohjelmassa, joka ohjaa lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämistä.

Neuvolapalveluiden rooli varhaisessa tunnistamisessa

Neuvolapalveluissa väkivallan ehkäisy, tunnistaminen ja siihen puuttuminen ovat niin ikään osa perustyötä. Neuvolan asiakkaisiin kuuluu raskaana olevia ja alle kouluikäisiä lapsia sekä heidän

perheitään. Lisäksi neuvolapalveluissa kohdataan eri-ikäisiä raskauden ehkäisyä tarvitsevia naisia ja heidän puolisoitaan. Tämä antaa neuvolalle tärkeän mahdollisuuden tunnistaa väkivallan riskejä ja ottaa väkivaltaan liittyviä kysymyksiä puheeksi jo varhaisessa vaiheessa.

Neuvolapalveluissa henkilöstön osaamisen vahvistaminen on yksi keskeisistä tavoitteista. Kaikille terveydenhoitajille on asetettu pakolliseksi Barnahus-verkkokoulutus, jonka tavoitteena on vahvistaa ammattilaisten valmiuksia tunnistaa lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ja toimia asianmukaisesti väkivaltaepäilyissä. Neuvolapalveluissa on lisäksi käytössä Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintaohje ammattilaisille lapseen ja nuoreen kohdistuneissa väkivaltaepäilyissä. Neuvolaoppaassa on erilliset ohjeistukset lähisuhde- ja perheväkivallan tunnistamiseen, puheeksi ottamiseen ja tilanteiden kartoittamiseen. Ohjeistukset perustuvat Pirkan väkivallan ehkäisyn toimintamalleihin, joissa käsitellään väkivallan eri muotoja, tunnistamista, puheeksi ottamista, koulutuksia sekä palveluketjuja ja -polkuja.

Neuvoloissa lähisuhde- ja perheväkivallan riskiä kartoitetaan systemaattisesti laajojen terveystarkastusten yhteydessä vanhemmilta. Arviointi toteutetaan suodatinkysymysten avulla, ja mikäli vastaukset herättävät huolta, tilannetta selvitetään tarkemmin erillisillä seulontalomakkeilla ja jatkoarvioinneilla. Käytössä olevat esitietolomakkeet ovat suomeksi ja englanniksi. Tiedostetaan, että tämä ei kaikissa tilanteissa mahdollista lomakkeiden itsenäistä hyödyntämistä maahan muuttaneiden asiakkaiden kanssa, minkä vuoksi asiaa arvioidaan ja kartoitetaan myös vastaanottokäyntien yhteydessä asiakkaan yksilölliset kielelliset ja muut tarpeet huomioiden.

Erityisasiantuntemuksen hyödyntäminen

Pirkanmaan hyvinvointialueella on lisäksi vahvaa erityisasiantuntemusta eri asiakasryhmien parissa toimivissa tiimeissä, kuten esimerkiksi maahan muuttaneiden terveydenhuollon koordinoitimiin ja kotoutumista edistävän sosiaalityön ja -ohjauksen tiimeissä. Neuvolapalvelut voivat konsultoida tiimiä matalalla kynnyksellä asiakkaiden tilanteisiin liittyvissä kysymyksissä. Tämä tukee kulttuurisensitiivistä työskentelyä ja haastavien tilanteiden arviointia.

Moniammatillinen yhteistyö vakavissa riskitilanteissa

Väkivallan vakavissa riskitilanteissa lasten, nuorten ja perheiden palvelut tekevät tarvittaessa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Myös muut Pirkan toimijat osallistuvat tarvittaessa MARAK-työryhmätyöskentelyyn, jossa vakavan lähisuhdeväkivallan riskitilanteita käsitellään moniammatillisesti ja suunnitellaan asiakkaan turvallisuutta tukevia toimenpiteitä.

Ihmiskaupan tunnistaminen sosiaali- ja terveystalveluissa

Pirkanmaan hyvinvointialueella toimii oma, organisaation sisäinen ihmiskaupan ilmiöihin keskittyvä monialainen työryhmä. Hyvinvointialueella on myös oma Moodle-koulutuskokonaisuus Maahanmuuttajataustainen asiakas sote-palveluissa, jossa on moduuli ihmiskauppaa koskevasta aiheesta.

Lisäksi hyvinvointialue tekee tiivistä yhteistyötä alueellisten ja kansallisten toimijoiden kanssa ihmiskaupan uhrien tunnistamisen ja palveluihin ohjaamisen kehittämiseksi. Alueellinen työryhmä valmistelee myös palvelupolkua ihmiskaupan uhrien tukemisen ja ohjaamisen kehittämiseksi. Palvelupolku valmistuu talvella 2026–2027.

Kohdennettu viestintä verkkosivuilla

Hyvinvointialueen verkkosivuilla on kootusti tietoa kaikille maahanmuuttajille osoitteessa [Tietoa maahanmuuttaneille ja vieraskielisille - pirha.fi](https://tietoa.maahanmuuttaneille.ja.vieraskielisille-pirha.fi). Sivustoa on mahdollista täydentää niillä aiheilla, jotka maahanmuuttajien viestinnässä koetaan tärkeiksi. Kesän ja alkusyksyn aikana verkkosivustolla ja erilaisissa maahanmuuttajaverkostoissa on toteutettu Pirhan strategiseen viestintäsuunnitelmaan pohjautuva kysely, jolla on kartoitettu maahanmuuttajien tiedontarpeita hyvinvointialueen palveluista. Kyselyn tavoitteena on ollut löytää sellaisia viestintäkanavia ja -tapoja, joilla maahanmuuttajayhteisöjä voidaan tavoittaa nykyistä paremmin ja kohdennetummin. Kyselystä johdetaan kehittämistoimia alkaneen syksyn aikana.

Omakielinen neuvonta ja monikieliset materiaalit

Maahan muuttaneille asiakkaille annetaan tietoa suomalaisesta palvelujärjestelmästä ja erityisesti terveydenhuollon palveluista. Palveluiden saavutettavuuden parantamiseksi Hervannan neuvolassa käynnistyy pilotointi, jossa neuvolapalveluiden tukena toimii omakielinen neuvoja darin kielellä. Tavoitteena on madaltaa kulttuurisiin ja kielellisiin tekijöihin liittyviä esteitä palveluiden käyttämiselle sekä avun hakemiselle.

Monikielistä tiedonsaantia on vahvistettu myös yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tulkkauspalvelut ovat nykyään käytössä muun muassa lähitoureilla ja sosiaalipalvelujen neuvontanumerossa. Hyvinvointialue on yhdessä Tampereen ammattikorkeakoulun ja Tampereen kaupungin kanssa osallistunut Euroopan unionin osarahoittamaan Niitty 2 -hankkeeseen. Hankkeessa on tuotettu monikielisiä kirjallisia materiaaleja ja videoita maahan

muuttaneille lapsiperheille sekä ammattilaisille. Materiaaleja on saatavilla muun muassa englannin, persian, darin, somalian ja arabian kielillä. Materiaalit käsittelevät raskautta, synnytystä, lapsiperhearkea, terveyttä ja hyvinvointia sekä suomalaista palvelujärjestelmää. Lisäksi niissä käsitellään esimerkiksi poikien ympärileikkausta, tyttöjen sukuelinten silpomista, lasten oikeuksia Suomessa sekä näihin liittyvää lainsäädäntöä.

Tiedottamisen ja ohjauksen kehittäminen

Vaikka nykyiset toimintamallit muodostavat kattavan perustan väkivallan ehkäisylle ja tunnistamiselle, tiedottamista ja asiakkaiden ohjausta on perusteltua edelleen kehittää. Pelkkä kirjallisen tai muun yksisuuntaisen tiedon jakaminen ei kaikissa tilanteissa riitä. Erityisesti väkivaltaan, lasten oikeuksiin, perhe-elämään ja suomalaisen lainsäädännön velvoitteisiin liittyvissä kysymyksissä tiedon omaksuminen edellyttää usein mahdollisuutta vuoropuheluun eli keskusteluun, kysymiseen ja asian käsittelyyn yhdessä ammattilaisen kanssa.

Maahan muuttaneiden asiakkaiden kanssa on tärkeää huomioida kielellisten tekijöiden lisäksi asiakkaan lähtökohdat, arvot ja käsitykset perheestä, vanhemmuudesta, sukupuolten välisistä suhteista ja lasten kasvatuksesta. Tavoitteena ei ole ainoastaan jakaa tietoa, vaan varmistaa vuorovaikutuksessa, että asiakas ymmärtää hänelle kuuluvat oikeudet, suomalaisen lainsäädännön keskeiset periaatteet sekä sen, millaista apua ja tukea on saatavilla. Tarvittaessa ammattilaisten tehtävänä on myös auttaa asiakasta tarkastelemaan omia käsityksiään ja niiden suhdetta Suomessa voimassa olevaan lainsäädäntöön ja lapsen oikeuksiin.

Käytännön asiakastyössä tällaisia tilanteita tulee vastaan eri palveluissa. Esimerkiksi perheoikeudellisissa palveluissa voidaan joutua selventämään vanhemmalle Suomen lainsäädäntöä ja lapsen oikeuksia esimerkiksi lapsen kurittamiseen liittyvissä tilanteissa. Tällöin pelkkä materiaalin antaminen ei välttämättä ole riittävää, vaan tarvitaan ammattilaisen ja asiakkaan välistä keskustelua sekä asiakkaan tilanteeseen soveltuvaa ohjausta.

Jatkossa tiedottamisen kehittämisessä onkin tärkeää kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että tieto on helposti saavutettavaa, ymmärrettävää ja monikielistä sekä että sen saamiseen liittyy tarvittaessa mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen. Erityisen tärkeää on varmistaa, että asiakas tietää, mistä saa apua väkivallan eri tilanteissa ja miten palveluihin voi hakeutua.

Yhteenveto ja jatkotoimet

Pirkanmaan hyvinvointialue pitää valtuustoaloitteessa esiin nostettuja tavoitteita tärkeinä. Maahanmuuttajataustaisten naisten ja lasten suojeleminen väkivallan eri muodoilta edellyttää sekä ennaltaehkäisevää työtä, ammattilaisten osaamisen vahvistamista, palveluiden saavutettavuuden parantamista, että selkeää ja kohdennettua viestintää. Hyvinvointialue jatkaa väkivallan ehkäisyyn, varhaiseen tunnistamiseen ja palveluihin ohjaamiseen liittyvien toimintamallien kehittämistä osana normaalia palvelutuotantoa sekä yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja muiden viranomaisten kanssa.

Valmistelijat:

Noora Kannisto, suunnittelupäällikkö, lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Tarja Soukko, vastuualuejohtaja, neuvolat ja kehitystä tukevat palvelut

Johanna Vuoriaho, palvelupäällikkö, neuvolat ja kehitystä tukevat palvelut

Nelli Niemistö, johtava sosiaalityöntekijä, erityiset sosiaalipalvelut

Elina Kinnunen, viestintäjohtaja